

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА МЕХАНІЗМИ РЕФОРМУВАННЯ

У статті розглянуто одну із складових матеріального й соціально-побутового забезпечення державних службовців – право на отримання відповідної пенсії. Досліджено особливості пенсійного забезпечення державних службовців та розмір відсотка сплати єдиного соціального внеску. Запропоновано актуальні механізми реформування пенсійного забезпечення з урахуванням специфіки державної служби.

Ключові слова: пенсія, пенсійне забезпечення, пенсія державного службовця, єдиний соціальний внесок, стаж державної служби, страховий стаж.

Професійна діяльність державних службовців спрямована на практичне виконання завдань і функцій, поставлених перед державними органами. Ці особи несуть підвищену відповідальність за виконання покладених на них повноважень та мають спеціальні обмеження щодо здійснення ними інших видів діяльності, що могло б покращувати матеріальне становище державних службовців та їх сімей. У зв'язку із цим для таких осіб законодавством має бути передбачене відповідне пенсійне забезпечення. Право на пенсію державного службовця мають особи, які працювали в державних органах та їх апараті станом на 01.01.1994 р., тобто з дати введення в дію Закону України "Про державну службу". На сьогодні система пенсійного забезпечення державних службовців зазнала істотних законодавчих змін, але водночас ряд питань залишається до кінця не вирішеним, зокрема щодо спеціальних пенсій.

У публікаціях науковців П. Д. Пилипенка, І. М. Сироти, С. М. Синчук, В. Я. Бурака окреслено історичні аспекти розвитку, а також різні підходи щодо необхідності реформування системи пенсійного забезпечення державних службовців.

Окремі аспекти пенсійного забезпечення державних службовців висвітлено в наукових працях Ю. П. Битяка, С. Д. Дубенко, Т. Л. Желюк та ін.

Питання призначення спеціальних пенсій продовжують бути актуальними для громадянського суспільства. Водночас суспільство не має повної картини й не поінформоване належним чином про сплату державними службовцями практично в подвійному розмірі відрахувань із заробітної плати (єдиного соціального внеску), на відміну від інших громадян, які працюють.

Мета статті – на основі аналізу реального стану у сфері пенсійного забезпечення

державних службовців у процесі формування державної політики в цій сфері запропонувати механізми підтримання сталих соціальних гарантій для особливої категорії громадян, що працюють і набули право на пенсію державних службовців, а також вирішити питання справедливої сплати єдиного соціального внеску.

Істотний вплив на якість, а головне на ефективність публічної служби має матеріальне та соціальне забезпечення державних службовців. Професор Ю. П. Битяк [1] наголошує на тому, що престижність публічної служби полягає не лише в тому, що публічний службовець представляє державу чи її орган, органи місцевого самоврядування, наділений владними повноваженнями, виконує важливі функції держави чи місцевої громади, а й залежить від рівня матеріального та соціального забезпечення, гарантій нормальної життєдіяльності публічного службовця.

Матеріальні й соціальні гарантії для публічних службовців включають: право на оплату праці (грошову винагороду), пенсійне забезпечення, правове регулювання робочого часу та часу відпочинку, право на щорічні й додаткові відпустки, додаткові гарантії соціально-побутового забезпечення.

У цьому дослідженні приділено особливу увагу поняттю пенсій державних службовців, відрахувань і ставок єдиного соціального внеску, надано характеристики та порівняння зарубіжного досвіду.

Існує ряд актуальних проблем у сфері пенсійних відносин державних службовців, які потребують свого вирішення.

Українські вчені, котрі досліджують питання пенсійного забезпечення державних службовців у своїх працях, також не мають єдності щодо визначення терміна "пенсія". Так, П. Д. Пилипенко зазначає, що "пенсія – це грошове зобов'язання держави чи уповноваженого нею суб'єкта, що виплачується особі для її утримання з підстав та на

умовах, передбачених законом, у розмірі, що залежить від страхового стажу особи та її доходу (заробітної плати)" [14, с. 140].

Не менш цікавою є характеристика пенсії І. М. Сироти: "це зароблена працею приватна власність громадянина, право на яку, згідно ст. 41 Конституції України, охороняється законом" [18, с. 142].

С. М. Синчук, В. Я. Бурак тлумачать пенсію як щомісячну довгострокову виплату, яка призначається та виплачується особі у випадку настання пенсійного віку, інвалідності, втрати годувальника чи вислуги років за рахунок коштів Пенсійного фонду України чи бюджетів різних рівнів та є основним джерелом доходу особи [17, с. 55].

Відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" [7] від 09.07.2003 р. № 1058-IV, пенсія – це щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого Законом пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених законодавством.

Загалом система пенсійного забезпечення громадян України була започаткована 21.12.1993 р. прийняттям Верховною Радою України нового програмного документа – Концепції соціального забезпечення населення України [11]. У ній уперше було визначено комплексну реформу національної системи соціального забезпечення. Остаточне формування загальної системи пенсійного забезпечення громадян завершилося 09.07.2003 р. прийняттям Законів України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" [7] та "Про недержавне пенсійне забезпечення" [9]. Історію соціального й пенсійного забезпечення саме державних службовців було започатковано прийняттям Верховною Радою України 16.12.1993 р. Закону України "Про державну службу" [6]. Сьомий розділ цього Закону визначає й регулює матеріальне, соціально-побутове та пенсійне забезпечення державних службовців.

Види заробітку, з яких обчислюється пенсія державних службовців, визначено Законом України "Про державну службу" [6], а також Постановою Кабінету Міністрів України "Про деякі питання вдосконалення визначення розміру заробітку для обчислення пенсії" від 31.05.2000 р. № 865 [13]. Згідно із вищезазначеними нормативно-правовими актами такими видами є: посадовий оклад, доплата за ранг та надбавка за вислугу років, що враховується в розмірах, встановлених на момент звільнення з посад державного службовця. Інші виплати, що включаються в заробіток для обчислення пенсії, – надбавки, премії, доплата за науковий ступінь, визначаються за вибором

того, хто звернувся за останні 24 календарні місяці роботи, яка дає право на цей вид пенсії, або за будь-які 60 календарних місяців такої роботи поспіль перед зверненням за пенсією.

У ст. 37 Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 р. № 3723-XII [6] (в редакції дії Закону до 01.10.2011 р., зміни відповідно до Закону України "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" від 08.07.2011 р. № 3668-VI) передбачено, що на одержання пенсії державних службовців мають право чоловіки, які досягли віку 62 років, та жінки, які досягли пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" [7], за наявності страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченого абзацом першим частини першої ст. 28 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (для чоловіків – 35 років, для жінок – 30 років), у тому числі стажу державної служби не менш як 10 років, та які на час досягнення зазначеного віку працювали на посадах державних службовців, а також особи, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців, незалежно від місця роботи на час досягнення зазначеного віку.

У дослідженні питання пенсійного забезпечення державних службовців вважаємо за потрібне зробити наголос на розмірі ставки відсотка єдиного соціального внеску та принципі нарахування пенсій державним службовцям. З 1997 р. відрахування до Пенсійного фонду України із заробітної плати працюючих становили 2%, а із заробітної плати державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування – 5%. Підвищений розмір відрахування пояснювався спеціальною пенсією державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування в розмірі 90% від заробітної плати.

У 2010 р. Верховна Рада України прийняла Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 р. № 2464-VI [3]. Відповідно до п. 9 ст. 8 цього Закону, для платників, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до Законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про статус народного депутата України", "Про Національний банк України", "Про службу в органах місцевого самоврядування", Митного кодексу України (Положення про помічника-консультанта народного депутата

України, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 13.10.1995 р.), а також для льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадистів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах, було встановлено подвійну ставку єдиного внеску в розмірі 6,1% [3].

Проте розрахунковий розмір пенсій державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування з 01.10.2011 р. зменшувався, а саме: з 2011 р. пенсія державним службовцям призначалася у розмірі 80% суми їх заробітної плати, з якої було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Подальші зміни пенсійного забезпечення державних службовців були визначені Законами України "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні" від 27.03.2014 р. № 1166-VII [8] та "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України" від 28.12.2014 р. № 76-VIII [5]. Відповідно до абзацу першого підпункту другого п. 24 Розділу II цього Закону "Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні", внесено зміни до частини першої ст. 37 Закону, а саме в частині призначення пенсії державним службовцям в розмірі 70% суми їх заробітної плати, а далі, відповідно до абзацу першого підпункту другого п. 11 Розділу I Закону України "Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України", внесено зміни до частини призначення пенсії державним службовцям в розмірі 60% суми їх заробітної плати, з якої було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

З 01.06.2015 р. скасовано норми щодо пенсійного забезпечення осіб, яким пенсії/щомісячне довічне грошове утримання призначалось відповідно до Законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів", "Про статус народного депутата України", "Про Кабінет Міністрів України", "Про судову експертизу", "Про Національний банк України", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про дипломатичну службу", Податкового та Митного кодексів України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України. З червня 2015 р. пенсії народним депутатам, міністрам, суддям, прокурорам, митникам, податківцям та іншим чиновникам призначаються відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" [7] із поправками в редакції Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих ак-

тів України щодо пенсійного забезпечення" від 02.03.2015 р. № 213-VIII [4]. Ця норма не стосується науковців та військовослужбовців. Пенсії, призначені до 01.06.2015 р., продовжуватимуть виплачувати в раніше встановленому розмірі. Особам, яким було призначено такі пенсії до 01.06.2015 р. та які на сьогодні працюють на посадах, що давали право на пенсію відповідно до вищезазначених законів, після звільнення буде поновлено виплату призначеної пенсії.

Відповідно до прийнятих рішень Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, у Верховній Раді зареєстровано проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій" (реєстр. № 2767 від 30.04.2015 р.) [15].

У проекті цього Закону передбачено, що з 01.01.2016 р. державні службовці, працівники органів місцевого самоврядування, податківці, митники, прокурори, судді, наукові і науково-технічні працівники сплачуватимуть ставку внеску (2,5% від зарплати), яку спрямовуватимуть до Накопичувального пенсійного фонду. Також за сплату державними службовцями підвищеної ставки внеску (2,5%) передбачено виплачувати при виході на пенсію за віком разову компенсацію за стаж державної служби не менше 10 років, наявний в особи на 01.01.2016 р. від 10 до 15 років – 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, від 15 до 20 років та понад 20 років – 20 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Головне науково-експертне управління у своєму висновку до проекту Закону зазначає, що скасування встановлення пенсій за спеціальними законами може мати місце лише за умови одночасного внесення змін до інших актів законодавства, які забезпечать престижність роботи у сфері державного управління й компенсують скасування спеціальних пенсій, адже на сьогодні ці пенсії є чи не єдиною реальною гарантією, яка компенсує особливі вимоги до праці та обмеження на додатковий дохід, які законодавство встановлює для державних службовців [2].

Законодавчі ініціативи у вищезазначеному проекті закону є перспективними та доцільними для більш детальних розробок і прийняття.

Далі в дослідженні ми провели розрахунки доцільності сплати підвищеної ставки єдиного соціального внеску.

Згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Державної служби статистики України [12], середньомісячна заробітна плата станом на 01.01.2015 р. нарахована в розрахунку на одного штатного працівника в розмірі 3817 грн.

Середній розмір заробітної плати (3817 грн)	
6,1% єдиний соціальний внесок сплата за один місяць = 232,8 грн	3,6% єдиний соціальний внесок сплата за один місяць = 137,4 грн
Сума сплаченого єдиного соціального внеску протягом 20 років	
6,1% = 55 872 грн	3,6% = 32 976 грн
Різниця становить 22 896 грн.	

Відповідно до Закону України від 28.12.2015 р. № 80-VIII "Про державний бюджет України на 2015 рік", прожитковий мінімум для працездатної особи становить 1378 грн.

Розрахунок сум одноразових виплат державним службовцям при виході на пенсію за віком:

- стаж роботи – від 10 до 15 років (10 прожиткових мінімумів) = 13 780 грн;
- стаж роботи – від 15 до 20 років (15 прожиткових мінімумів) = 20 670 грн;
- стаж роботи – понад 20 років (20 прожиткових мінімумів) = 27 560 грн.

Таким чином, розрахунок свідчить, що сплата єдиного соціального внеску за підвищеною ставкою в розмірі 6,1% є соціально невиправданою, оскільки:

1. Відповідно до п. 2 Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення" [4], внесено зміни до ст. 37 Закону України "Про державну службу" [6], згідно з якою з 01.06.2015 р. призупинено виплату спеціальних пенсій.
2. Відповідно до частини першої ст. 37 Закону України "Про державну службу" [6], для категорій державних службовців зі стажем роботи, що складає менше 10 років та не дає права на призначення пенсії при досягненні пенсійного віку, є не вигідною сплата єдиного соціального внеску за підвищеною ставкою. Згідно з відомостями Державної служби статистики України [12], станом на 01.01.2015 р. розподіл кількості державних службовців за стажем роботи виглядає так:
 - до 1 року – 4,8%;
 - від 1 до 3 років – 12%;
 - від 3 до 5 років – 9,9%;
 - від 5 до 10 років – 23,7%;
 - від 10 до 15 років – 21,4%;
 - від 15 до 20 років – 22,7%;
 - понад 25 років – 5,5%.

У Розділі XI Закону України "Про державну службу" № 2490 [10], прийнятого Верховною Радою України 10.12.2015 р. у другому читанні та в цілому, передбачено внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" [3] і частину дев'яту ст. 8 викладено в такій редакції: "Платникам, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до Закону України "Про державну службу" від 16.12.1993 р. № 3723-XII, встановлюється єдиний внесок у розмірі 3,6% визначеної пунктом 1 частини першої ст. 7 цього Закону бази нарахування єдиного внеску". Також передбачено, що дер-

жавні службовці, які на день набрання чинності Законом займають посади державної служби та мають не менш як 10 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад державних службовців, визначених ст. 25 Закону України "Про державну службу" та актами Кабінету Міністрів України, мають право на призначення пенсії відповідно до ст. 37 Закону України "Про державну службу". За особами, які на день введення в дію цього Закону мають не менш як 20 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад державної служби, визначених ст. 25 Закону України "Про державну службу", зберігається право на пенсію відповідно до ст. 37 Закону України "Про державну службу".

Отже, новий Закон "Про державну службу" прийнятий Верховною Радою України в процесі реформування державної служби, має забезпечити додержання конституційного права громадянина – державного службовця на отримання відповідної пенсії.

За роз'ясненням авторів нового Закону, розроблені та прийняті норми, з одного боку, мають задовольнити суспільний запит щодо переходу державних службовців на отримання пенсії на загальних підставах як для інших працюючих громадян (тобто скасування спеціальних пенсій з дня набрання ним чинності), з іншого – недопущення порушень прав громадян, які, працюючи на державній службі при укладенні трудового договору у вигляді наказу (розпорядження), погодилися на відповідні істотні умови служби, зокрема пенсійні гарантії в підвищеному розмірі (у тому числі через сплачені внески в підвищеному розмірі).

У більшості країн державні службовці є першою категорією осіб, охоплених планами соціального страхування. Деякі Європейські пенсійні схеми для державних службовців часів, що передували правлінню Бісмарка, які в основному ґрунтувалися на розмірі доходу, були створені на початку XIX ст., як винагорода за службу державі.

Протягом XX ст., незважаючи на поступове поширення політики соціального страхування та розвиток національних пенсійних схем, у деяких країнах працювали спеціальні порівняно більш щедри підсистеми для державних службовців.

Проте останніми роками спостерігається тенденція до поєднання та координації пенсійних програм для працівників як приватного, так і державного секторів, із запровадженням частково фондovаних або повністю фондovаних додаткових пенсійних схем. Цей процес був викликаний здебільшого необхідністю полегшити фіскальне навантаження, створене порівняно досить щедрими планами пенсійного забезпечення

державних службовців, і побудувати більш справедливі та фінансово стабільні мережі соціального захисту. Нижче в таблиці наведено приклад розподілу країн світу на чо-

тири групи відповідно до ступеня інституціональної інтеграції схем пенсійного забезпечення державних службовців у загальні основні та додаткові пенсійні системи.

Таблиця

Пенсійні схеми для державних службовців в окремих країнах

Окрема нефондова схема	Окрема фондована або частково фондова схема	Загальнонаціональна основна схема + спеціальний додатковий професійний пенсійний фонд	Загальнонаціональна основна схема+ загальний додатковий пенсійний фонд
Аргентина (окремі провінції)	Корея	Австралія	Аргентина (державні службовці та в деяких провінціях)
	Індія	Австрія	
Китай	Гонконг, Китай	Канада	
Колумбія	Індонезія	Коста-Ріка	Чилі
Бразилія	Йорданія	Данія	Чеська Республіка
Бельгія	Малайзія	Фінляндія	Угорщина
Франція	Філіппіни	Ісландія	Польща
Німеччина	Іспанія	Італія	Уругвай
Греція	Сінгапур	Японія	
Ірландія	Таїланд	Нідерланди	
Люксембург	Китайський Тайбей	Норвегія	
Мексика	Сполучені Штати (схеми у деяких штатах)	Швеція	
Португалія		Швейцарія	
		Сполучені Штати (державні службовці та пенсійні схеми в деяких штатах)	
Перу			
Туреччина			
		Сполучене	
		Королівство	

Варто зауважити, що в європейських країнах не відмовляються від практики спеціальних умов пенсійного забезпечення державних службовців. Згідно з Рекомендаціями № R (2006) 6 Комітету Міністрів Ради Європи державам – членам Ради Європи про статус публічних службовців у Європі, ухваленими 24.02.2000 р., держава повинна забезпечувати соціальний захист публічних службовців, зокрема їх пенсійне забезпечення на основі як загальної системи, так і особливих механізмів соціального й пенсійного забезпечення (п. 11). Зокрема, у Чехії пенсія ґрунтується на "пенсійних бонусах" залежно від стажу та умов проходження служби, в Естонії загальну пенсію за віком чиновника призначають з підвищенням залежно від стажу (до 50% при стажі служби понад 30 років) [16].

Відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" [7], система пенсійного забезпечення в Україні складається з трьох рівнів. Перший рівень – це солідарна система, яка базується на засадах солідарності та субсидування й здійснення виплати пенсій за рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених Законом. Другий рівень – накопичувальна система, що базується на засадах накопичення коштів застрахованих осіб у Накопичувальному фонді або у відповідних недержавних пенсійних фондах – суб'єктах другого рівня. Третій рівень – система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, робо-

тодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень із метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах і в порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення.

Загалом не існує "ідеальної" схеми пенсійного забезпечення державних службовців. Це скоріше питання пріоритетів та умов, що існують у країні, що розглядається. Незважаючи на це, доцільно виділити декілька основних принципів, які стосуються всіх державних структур. Життєдатна пенсійна схема для державних службовців повинна бути стабільною, надійною та достатньо гнучкою, щоб можна було її пристосувати до економічних, демографічних та інших змін. Вона повинна бути зрозумілою та легкою в адмініструванні. Така схема повинна сприйматися як справедлива й мати чіткий зв'язок з результатами роботи, які вимірюються розміром заробітної плати та розміром пенсії. Пенсійні виплати та витрати на фінансування пенсій повинні бути виправданими й прогнозованими.

Висновки. Як підсумок варто зазначити, що питання пенсійного забезпечення державних службовців потребує подальшого реформування на засадах дотримання прав людини. Змінні етапи політичних рішень дестабілізують систему пенсійних нарахувань та виплат, а також не стимулюють до вступу та залишення на державній службі громадян. У державній політиці соціального захисту необхідно чітко регламентувати механізм нарахування пенсій державним службовцям і сплату єдиного соціального внес-

ку прийняттям відповідних законодавчих актів у межах загальної пенсійної реформи.

Прийнятий Верховною Радою України Закон України "Про державну службу" гарантує працюючим державним службовцям з відповідним стажем роботи право на пенсію у підвищеному розмірі.

Обмеження, які мають державні службовці і які стосуються заборони зайняття іншою оплачуваною діяльністю, участі у страйках тощо, повинні компенсуватись як соціальною значущістю, престижністю роботи на державній службі, так і підвищеними заходами соціального захисту чиновника, зокрема належним пенсійним забезпеченням.

Список використаної літератури

1. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія / Ю. П. Битяк. – Харків : Право, 2005. – С. 162.
2. Висновок Головного науково-експертного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55000.
3. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення : Закон України від 02.03.2015 р. № 213-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-19>.
5. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України : Закон України від 28.12.2014 р. № 76-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/76-19>.
6. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>.
7. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
8. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні : Закон України від 27.03.2014 р. № 1166-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1166-18>.
9. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.
10. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 2490 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=2490&skl=9.
11. Концепція соціального забезпечення населення України, затверджена Постановою Верховної Ради України від 21.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3758-12>.
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Про деякі питання вдосконалення визначення розміру заробітку для обчислення пенсії : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2000 р. № 865 // Зібрання постанов уряду України. – 2000. – № 19. – Ст. 569 (2–9 березня 2000).
14. Право соціального забезпечення. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [П. Д. Пилипенко, В. Я. Буряк, С. М. Синчук, В. Л. Стрепко, О. І. Кульчицька та ін.] ; за ред. П. Д. Пилипенка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Міністерство освіти і науки України : Ін Юре, 2008. – 504 с.
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та єдиних принципів нарахування пенсій : Проект Закону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55000.
16. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України. Центр політико-правових реформ. – Київ : Конус-Ю, 2007. – С. 111.
17. Синчук С. М. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. / С. М. Синчук, В. Я. Буряк ; за ред. С. М. Синчук. – Київ : Знання, 2003. – 306 с.
18. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні : учебник / Іван Михайлович Сирота. – 3-е изд., перераб. и доп. – Харьков : Одиссей, ОНЮА, 2002. – 384 с.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2015.

Заболотная С. Г. Пенсионное обеспечение государственных служащих в Украине: реалии и механизмы реформирования

В статье рассмотрена одна из составляющих материального и социально-бытового обеспечения государственных служащих – право на получение соответствующей пенсии. Изучены особенности пенсионного обеспечения государственных служащих и размер процента уплаты единого социального взноса. Предложены актуальные механизмы реформирования пенсионного обеспечения с учетом специфики государственной службы.

Ключевые слова: пенсия, пенсионное обеспечение, пенсия государственного служащего, единый социальный взнос, стаж государственной службы, страховой стаж.

Zabolotna S. Pension Providing of Civil Servants in Ukraine: Reality and Reform Mechanisms

Problem Setting. Professional activity of civil servants is aimed at practical implementation of tasks and functions, which are set for the governmental bodies. These persons are highly responsible for accomplishing of their duties and have special restrictions as for taking part in other activities, which might improve material state of civil servants and their families. According to this, legislation should provide appropriate provision of pensions. Right for civil servant pension is given to those who were working in the governmental bodies and their apparatus as for the 1 January 1994, since the Law of Ukraine on Civil Service came into force. Since then the system of provision of pensions for civil servants has faced dramatic legislative changes, however some problems are still unresolved, e.g. special pensions.

Recent research and publications analysis. In the works by P.D. Pylypenko, I.M. Syrota, S.M. Synchuk, V. Ja. Burak historical aspects of development as well as different approaches to necessity of reforming of provision of pensions system for civil servants were analyzed. Some aspects of provision of pensions for civil servants were analyzed in the works by Ju.P. Bytiak, S.D. Dubenko, T.L. Zheliuk etc.

Aim of the article: basing on the analysis of real situation in the area of provision of pensions for civil servants in the process of formation of the state policy in this area to produce mechanisms of support of stable social guarantees for special category of working citizens, who have gained the right for pension of civil servants and to resolve the problem of fair unified social tax.

Main Body. Financial and social security of civil servants has great impact on quality and efficiency of public service.

Financial and social warranties for civil servants include: right for remuneration of labour (monetary remuneration), pension provision, legal regulation of working hours and resting time, right for annual and additional holidays, additional warranties of social provision.

According to the Law of Ukraine "On mandatory state pension insurance" of 9 July 2003 №1058-IV pension is a monthly payment in united system of mandatory state pension insurance, which is paid to the insured person when he or she reaches retirement established by the Law or becomes a disabled person, or it is paid to his/her relatives according to legally identified cases.

Main laws which determine the pension of civil servants are Law of Ukraine "On the Civil Service" and Act of the Cabinet of Ministers "On Some Issues of Improvement of Setting Wages Amount for Pension Calculation" of 31 May 2000 №865. According to the documents mentioned above such types are: fixed official salary, additional payment for rank and seniority pay, which is calculated in amount, set at the moment of retirement of the civil servant.

According to the Law of Ukraine "On mandatory state pension insurance" pension system of Ukraine consists of 3 levels. The first level is a united system which is based on the principles of solidarity and subsidizing and pension remuneration out of the funds of Pension Fund under terms and in consequence as provided for in the legislation. The second level is a storage system, which is based on the principles of equity accumulation of insured persons in the Saving Fund or in appropriate non-governmental pension funds – subjects of the second level. The third level is the system of non-governmental provision of pensions, which is based on the principles of voluntary participation of the citizens, employers and their unities in the formation of pension savings for receiving pension expenses under the terms and in consequence as provided for in the legislation on non-governmental provision of pensions.

In general, there is no "ideal" scheme for provision of pensions for civil servants. It's the matter of priorities and conditions that exist in the country under the question. In spite of this, it's worth underlining several main principles, which are equal for all governmental bodies. Efficient pension system for civil servants should be stable, trustworthy and flexible enough to be adjusted to economical, demographical and other changes. It should be understandable and easy to manage. Such a scheme should be perceived as fair and it should be linked with the results of the work, which are measured by the amount of salary and amount of pension. Pension expenses and expenses on the pension financing should be reasonable and predictable.

Conclusions. As a conclusion it's worth saying that the problem of provision of pensions for civil servants requires further reforming on the bases of rights of a human being. Changing stages of political decisions subvert system of provision of pensionary charges and don't stimulate applications for civil service posts and staying at the service. In the state policy of social safety mechanisms of pension accounting and payment to civil servants and payment of unique social tax should be prescribed by adopting of correspondent legislative acts in the framework of general pension reform.

Adopted by the Parliament of Ukraine Law of Ukraine "On Civil Service" ensures working civil servants with appropriate period of service right for higher pension.

Restrictions that civil servants have, which concern prohibition of other paid activity, participation in strikes etc. should be compensated with social importance, status value of work in civil service as well as increased regulations of social security of the civil servant, appropriate pension provision in particular.

Key words: pension, pension providing, pension of civil servant, single social contribution, public service experience, insurance period.